

**ДРАМИ ЛЕСІ УКРАЇНКИ НА ХРИСТИЯНСЬКУ ТЕМАТИКУ
ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ВИВЧЕННЯ У ШКОЛІ**

Леся Українка – одна з найвидатніших постатей української літератури, чия творчість глибоко вкорінена у духовно-моральні пошуки людини. Вона не лише торкалася соціальних і національних тем, а й розкривала християнські мотиви, переосмислюючи їх крізь призму філософських і психологічних роздумів. Її драматичні твори – це не просто літературні полотна, а справжні духовні експерименти, що досліджують віру, сумнів, жертвність і боротьбу добра зі злом. Саме тому вивчення драм Лесі Українки на християнську тематику є важливим як для глибшого розуміння її творчої спадщини, так і для формування духовних цінностей у молоді.

Актуальність теми полягає у зростаючому інтересі сучасного суспільства до духовно-моральних проблем та ролі релігійних мотивів у літературі. У шкільній освіті питання формування світогляду учнів через вивчення класичної спадщини набуває особливого значення. Драми Лесі Українки допомагають поєднати гуманістичне, національне й християнське виховання, сприяючи розвитку критичного мислення та духовної культури школярів.

Метою даної роботи є аналіз особливостей трактування релігійних мотивів у драматичних творах Лесі Українки, а також визначення ефективних шляхів їх вивчення в сучасній школі.

Основою для дослідження мистецької спадщини Лесі Українки стали фундаментальні праці, присвячені творчості Лесі Українки (В. Агеевої, С. Кочерги, Мірошніченко Л., Онуфрієнко. О., Кузьма О.).

Агеева В. позиціонує творчу спадщину Лесі Українки як феномен «зламу століть», тобто як перехідну форму від модернізму до постмодернізму, з усіма супутніми ризиками та можливостями. Вона розглядає драматичні твори Лесі як «тексти-інтерференції», де поєднуються міфологічні та фольклорні моделі, модерністські пошуки, запитання гендерної ідентичності, а також дискурси національної та культурної ідентичності.

Кочерга С. підходить до творчості Лесі Українка як до культурно-філософського (культурософського) феномену: вона аналізує не просто літературну форму, а коди, символи, міфи, культури, архетипи, які лежать в основі її творів. Зокрема, через біблійну семіотику, тобто вивчення знаків і значень у тексті.

Онуфрієнко О. наголошує, що життєвий і творчий шлях Лесі Українки варто розуміти в контексті «межі століть», фіналу XIX і початку XX ст., коли формувалася модерна українська література. Біографічний аспект у статті трактовано не як додаток до творчості, а як складова

формування автора, її здоров'я, родинне походження, культурне середовище, суспільно-історичні обставини зумовлюють її художній вибір і стиль.

Основна ідея дослідження полягає у тому, що християнські мотиви у драматургії Лесі Українки виступають не як догматичне відтворення біблійних сюжетів, а як філософське осмислення духовних пошуків людини, боротьби віри і сумніву. У школі ці твори можуть стати потужним засобом виховання моральних цінностей та розвитку внутрішнього світу учнів.

Християнська тематика виявляється у філософському осмисленні проблеми страждання, жертвності, свободи вибору. У драматургії Лесі Українки поєднуються біблійні образи та модерні психологічні підходи до аналізу людської душі. Вивчення таких творів у школі сприяє розвитку духовності, емпатії та гуманістичного мислення [2, с. 84].

Леся Українка досліджує фундаментальні проблеми віри й розуму, свободи та неволі, індивідуальної відповідальності. Її герої часто протистоять суспільним чи моральним нормам, відстоюючи власну цінність і неповторність. Бунтарський дух і прагнення до високих ідеалів властиві неоромантичним персонажам поетки [1, с. 114].

Тема смерті в її творах розкриває процес самоусвідомлення людини як істоти волі та духу, здатної піднятися над страхом, розпачем і загибеллю. Конфлікт людського й божественного виміру показаний у драмі «Руфін і Прісцілла», де герої усвідомлює, що союз слова й ідеї неможливий без особистого життєвого досвіду [4, с. 128].

Значне місце в її християнському циклі посідають біблійні оніми, що відображають глибину авторського осмислення подій і характерів. Аналіз уживання бібліїзмів у творах «Вавілонський полон», «На руїнах», «У пущі», «Одержима», «В катакомбах», «На полі крові», «Йоганна, жінка Хусова», «Руфін і Прісцілла», «Самсон» та інших свідчить, що вибір біблійних імен є вмотивованим і має концептуальне значення для розкриття ідейно-естетичного змісту [3, с. 29].

Поряд із цим, в українській поезії органічно поєднується язичницький культ природи. В «Лісовій пісні» природа постає самостійною, прекрасною, а людина – окремою, що створює власні закони. Але людські почуття – любов і всепрощення – здатні виплекати духовну, творчу особистість, що відроджує гармонію з природою й самою собою.

У драматичних творах та віршах Лесі Українки розкривається опозиція між людським і божественним виміром, конфлікт між духовною свободою та покорою, неминуча розбіжність і неможливість примирення земного та трансцендентного. Її творчість поєднує антихристиянські мотиви з культовими елементами природи, романтичне прославлення людського і природного життя [6, с. 110].

Особлива увага у поетеси приділяється духовному вихованню людини через любов, всепрощення, терпіння та розвиток індивідуальності. Вона показує, що справжнє життя можливе лише тоді, коли людина залишається вірною собі та своїй природі, і тільки любов і моральні цінності здатні виховати духовно чисту, творчу особистість [5, с. 207].

Вивчення християнських мотивів у драмах Лесі Українки вимагає глибокого педагогічного підходу. Основними завданнями є: виховання духовно-моральних цінностей; формування вміння аналізувати художній твір через призму філософських і релігійних ідей; розвиток критичного мислення і емпатії.

Під час роботи на уроках учитель може застосовувати такі методи як діалогічне обговорення (порівняння біблійних образів із їхнім художнім втіленням у драмі), рольові читання та інсценізації (допомагають глибше усвідомити внутрішній світ героїв); інтеграційний підхід (поєднання літератури, історії релігії, філософії та мистецтва); дослідницькі проєкти (учні можуть досліджувати, як християнські мотиви інтерпретуються в різні історичні епохи).

Духовна тематика творів Лесі Українки допомагає школярам осмислити універсальні питання: що таке добро, віра, любов, зрада, жертвність. У процесі аналізу драм учні навчаються співпереживати, оцінювати моральні вчинки, розуміти складність людської душі.

Християнська проблематика не зводиться до релігійної моралі – вона відкриває шлях до розуміння людини як духовної істоти. Тому педагогічна цінність полягає не лише у вихованні моральності, а й у формуванні внутрішньої свободи думки.

Драми Лесі Українки на християнську тематику – це глибокі духовні тексти, у яких поєднуються віра, сумнів, любов і боротьба за моральний ідеал. Їхнє вивчення в школі є не лише літературознавчим завданням, а й шляхом до формування в учнів духовної зрілості та здатності мислити етично. Через осмислення християнських мотивів діти навчаються бачити складність людських почуттів і велич духовної сили, яку так майстерно відтворила Леся Українка. Її драми залишаються дзеркалом, у якому кожен може побачити власну душу – і, можливо, знайти шлях до світла.

ЛІТЕРАТУРА

1. Агеева В.П. Поетеса зламу століть. Творчість Лесі Українки в постмодерній інтерпретації: монографія. 2-ге вид., стереотип. Київ: Либідь, 2000. 264 с.
2. Ковальчук Є. Олена Пчілка, Леся Українка і родина Косачів в історії української та світової культури: наук. зб.: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., присвяченої 170-річчю від дня народження Олени Пчілки та 70-річчю з часу створення Колодяжен. літ.-мемор. музею Лесі Українки, м. Луцьк, с. Колодяжне, 25-26 черв. 2019 р. Волин. облрада та ін. Луцьк, 2019. 126 с.
3. Кодак М. Долаючи драматизм життя: наукові роздуми над творчістю Лесі Українки. М. П. Кодак; [упорядкув. Л. С. Кодак; передм. Л. З. Мороз]. Луцьк: ПВД «Твердиня», 2016. 88 с.
4. Кочерга С. Культурософія Лесі Українки. Семіотичний аналіз текстів: монографія. Луцьк: Твердиня, 2010. 656 с.
5. Онуфрієнко О. Віхи життєтворчості Лесі Українки в контексті наукової біографії модерного автора на межі століть. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Філологія. 2016. Вип. 2(36). С. 205-209.
6. Скаб М. В. Фразеологізми з релігійним компонентом в українських словниках. Українська лексикографія в загальнослов'янському контексті: теорія, практика, типологія : матеріали Міжнар. наук. конф., присв. пам'яті відомого укр. мовознавця, проф. Л. Г. Скрипник. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2011. С. 107-114.